

Mottagare
Regionstyrelsen

Återrapportering. Förstudie Omlandsprojekt

Förslag till beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att utarbeta ett förslag till en riktad utlysning för projekt- och företagsstöd för att stärka upplevelser i nationalparken och dess omland
- Regiondirektören får i uppdrag att tillsammans med utvecklingsaktörer arrangera möten på temat omlandsutveckling för att sprida kunskap och inspiration kring nationalparkens utveckling som besöksplats.
- Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att utvecklingen av nationalparken tas om hand i besöksnäringstrategin samt att Region Gotlands åtaganden tydliggörs och tas om hand internt.

Sammanfattning

I Region Gotlands arbete med bildandet av en nationalpark i området kring Bästeträsk på norra Gotland har Regionen parallellt med bildandeprocessen haft som ambition att undersöka intresset för att genomföra ett Omlandsprojekt det vill säga den ekonomiska geografin som omger den kommande nationalparken i Bästeträsk. Omlandet har ingen färdig identitet eller klart avgränsat geografiskt område, i denna förstudie går en ungefärlig linje mellan Kappelshamn, Lärbro, Slite. Region Gotland representerar medborgarna och det regionala utvecklingsperspektivet i bildandeprocessen. Regionstyrelsen beslutade därför 27 april 2022 om Förstudie Omlandsprojekt (RS 2022/360) vars mål är att undersöka om det finns intresse och behov bland aktörer av ett genomförandeprojekt för omlandet.

Då förstudien inte har kunnat resultera i ett konkret förslag om genomförandeprojekt, föreslås nedan en möjlig väg för det fortsatta arbetet med eventuella utvecklingsinitiativ i anslutning till den nya nationalparken.

Region Gotland kan tillsammans med Leader Gute anordna möten med syfte att beskriva olika finansieringslösningar till mindre projekt som skulle kunna drivas av aktörer i Omlandet. Utöver detta avvaktar Region Gotland med att starta egna initiativ men uppdrar åt Regionstyrelseförvaltningen att aktivt följa eventuella initiativ i Omlandet för att om möjligt stödja aktörerna med tillgängliga och lämpliga stödformer genom gängse utvecklingsprocesser.

Ärendebeskrivning

Målet med förstudien var att med hjälp av den insamlade kunskapen besvara

frågan om det finns intresse bland aktörerna i Omlandet för ett genomförandeprojekt med fokus på utveckling sprungen ur möjligheten att det bildas en nationalpark. Utgångspunkten är att drivkraften måste finnas hos en aktör eller en aktörsgrupp i Omlandet.

Förstudien är en nulägesbild baserad på semistrukturerade intervjuer med ett 60-tal aktörer i Omlandet (se Rapport förstudie Omland 2023-09-06), som utgått från en lista från dåvarande strateg för landsbygdsutveckling samt från de tidigare förstudier som har gjorts av Länsstyrelsen och Naturvårdsverket (Fördjupad förstudie nationalpark Bästeträsk 2018, Förstudie nationalpark Bästeträsk 2017). Vissa har svarat som grupp andra som individer och under besöken i Omlandet har ytterligare aktörer tillkommit.

Aktörerna har fått uttrycka sig anonymt och förutsättningslöst under en period som kännetecknas av relativt sett mycket sämre förutsättningar än på länge med ökade energi- och färjepriser och en allmän prisökning. Kanske är den svårare situationen i samhället en bidragande orsak till att människor har börjat tänka på grupper av besökare som inte har bil, som cyklister, pedagogisk verksamhet och friskvårdsgrupper.

Rapporten beskriver de idéområden som finns hos aktörerna i Omlandet och även till viss del sådana faktorer som upplevs vara orsak till att det inte varit möjligt att identifiera en enskild eller ett kluster av aktörer som är beredda att driva ett genomförandeprojekt.

Bedömning

Det finns ett utbrett intresse och engagemang i Omlandet för den kommande nationalparken och en vilja att samarbeta med Region Gotland. Däremot har förstudien inte kunnat ringa in någon tillräckligt intresserad och driftig aktör som skulle kunna och vilja driva ett lokalt förankrat genomförandeprojekt. Kanske påverkas intresset bland aktörer av det av de senaste årens ekonomiska utmaningar, pandemiåren, deltagande i tidigare utvecklingsprojekt eller tidsbrist på grund av andra ideella engagemang som tar tid.

Möjligen påverkas intresset även av det faktum att det redan finns boendemöjligheter och ett visst utbud av restauranger och caféer i Omlandet, åtminstone under högsäsong. Ett besök i den blivande nationalparken kräver med dagens förutsättningar tillgång till egen transport. Transporter är således en utmaning ur ett klimatperspektiv.

Ett ökat nyttjande av kollektivtrafiklösningar bedöms vara nödvändigt för att kunna utveckla besöksnäringen på ett mer hållbart sätt i Omlandet och för att nå de uppsatta klimatmålen. Destination Gotlands sommarbusslinje kommer att ge en indikation av hur stort intresset att besöka nationalparken är.

Under arbetet med förstudien blev det tydligt vilken mångfald av idéer och aktiviteter som finns i Omlandet. Flera är tänkbara som projekt men kräver extern finansiering och ett tydligt engagemang från aktörerna. Det ligger dock utanför denna förstudie att undersöka andra finansieringsmöjligheter.

Beslutsunderlag

Rapport förstudie Omland 2023-09-06

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, 2022-03-11, RS 2022/360

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, 2023-11-01

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör